

Posudek na diplomovou práci Petry Vodrlindové

Název práce: **Genderová analýza čtyř pohádkových a příběhových knih pro děti**
Zpracovala: PhDr. Blanka Knotková-Čapková, PhD., vedoucí práce

Petra Vodrlindová si pro svou diplomovou práci zvolila téma dosud v české feministické literatuře méně zpracovávané, a přitom velmi aktuální a důležité. Analýzu pohádkových knih nelze považovat výlučně za záležitost literární analýzy, ale i za problematiku související s genderovou socializací dětí (jak autorka sama uvádí např. na str. 71 a v úvodu i v závěru), což naznačuje přesah do dalších disciplín – výchovy a vzdělávání, psychologie i sociologie. Na zvoleném tématu lze tedy mimo jiné i demonstrovat metodu genderové analýzy jako přístup interdisciplinární.

Autorka nicméně nepodlehla pokušení příliš širokého vábení možné škály metod a soustředila se především na metodu kvalitativní obsahové analýzy s důrazem na genderovanost zobrazovaných situací, postav a jim připisovaných vlastností (mj. i z hlediska genderových archetypů). Je také třeba uvést, že není absolventkou filologicky zaměřeného bakalářského oboru, což zvýšilo nároky na načtení nové teoretické literatury, zároveň i do jisté míry nezbytně omezilo možnosti např. hlubší diskursivní analýzy a jazykové analýzy. Jako podpůrnou metodu použila autorka kvantitativní analýzu, opět zejména pokud šlo o výskyt ženských a mužských postav z hlediska čistě početního, ve vztahu k určitým situacím či s určitými atributy, které měly vyjadřovat jejich genderové role. Zvolenou metodu považují v rámci práce za dobře zvládnutou a konzistentně aplikovanou.

Vzorek analyzovaných knih byl vybrán podle kritéria četnosti půjčování v Městské knihovně v Praze. Z původních pěti plánovaných se autorka na radu vedoucí práce nakonec omezila na čtyři, poněvadž i tak text značně přesáhl běžný rozsah diplomových prací.

První tři analyzované texty jsou si typem dosti podobné, jejich cílovou skupinou jsou předškolní děti či děti prvních tříd. Pro jejich podání je charakteristická kombinace obrázků s krátkými texty. Poslední ze čtyř knih, Špalíček, se z této skupiny vymyká v tom smyslu, že je určen starší věkové kategorii dětí, obsahuje složitěji vystavěné příběhy a těžiště textu je ve verbální části, obrázky text pouze okrajově doprovázejí. Na první pohled tedy část práce věnovaná prvním třem knížkám a část věnovaná Špalíčku pohádek jakoby spolu příliš nesouvisely. Zpětně by jistě bylo možné zvážit, zda se nezaměřit pouze na obrázkové knížky, které by představovaly materiál zcela konzistentní a vlastně i rozsahově dostačující – takové rozhodnutí však nakonec diplomandka po dohodě s vedoucí práce a s její podporou neučinila. Bylo to motivováno i skutečností, že některé pohádky (Červená Karkulka) byly uvedeny jak

v Pohádkách pro předškoláky, tak ve Špalíčku; přitom byly vybrány, zřetelně s ohledem na věk potenciálních čtenářů/ek, různé verze. Ačkoliv je zjevné, že pohádky Špalíčku by bylo možné dále hlouběji analyzovat z hlediska textologického, editačně výběrového, diskursivního a dalších, v rámci zadání a v možnostech rozsahu práce se dle mého názoru Petra Vodrlindová zhostila tohoto úkolu optimálním způsobem.

Autorka prostudovala značný objem teoretické literatury, jejíž velká část nebyla v českých knihovnách k dispozici a kterou musela shánět ze zahraničí na základě doporučení vedoucí práce i vlastní rešerše. Záběr bibliografie je zcela vyhovující. Přes jisté počáteční váhání, jak propojovat teoretické zdroje s empirickým materiálem, se propracovala k výsledku, který lze považovat za dobře podložený, na teoretické zdroje je průběžně odkazováno, odkazy jsou formálně správné a dobře dohledatelné.

K otázkám, jež jsou v úvodu nastoleny, se jádro textu skutečně vztahuje a závěr na ně odpovídá. Ačkoliv je většina analyzovaných pohádek a příběhů genderově velmi nevyvážená, posiluje v podstatě stereotypní obraz genderových rolí i genderové mocenské stereotypy, je z tohoto hlediska „tristní“ (viz str. 117), autorka se úspěšně vyhnula snadným generalizacím a zjednodušeným soudům, naopak se důkladně snažila u jednotlivých pohádek rozlišovat, své závěry formulovala uvážlivě a opřela je o zdůvodněnou argumentaci. K tomuto pozitivnímu výsledku jistě přispělo, s jakou důkladností a pílí Petra Vodrlindová pracovala v průběhu diplomního semináře, kolik času práci věnovala i kolikrát náčrty jejích částí přepracovávala po stránce věcné i stylistické. Výsledná podoba tomuto úsilí odpovídá. Vzhledem ke všem těmto aspektům a v rámci standardního hodnocení diplomových prací proto navrhuji 10 bodů (výborně). A velmi bych podpořila, kdyby autorka upravila např. shrnutí rozboru obrázkových knížek pro tisk.

V Praze, 7. 9. 2007

